

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknek egész évre 6 korona

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számítottak. Nyílttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyílttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Elmélkedés.

Székelyudvarhely, márczius 26.

Bár verőfényes az ég, nagypénteki hangulat nehezedik lelkünkre a feltámadás ünnepén. Hiába tekintünk föl, vágyó szemünk egy tenyérnyi kékséget nem talál. Lehangoltan, reménytelenül révedez lelkünk a borongó szürkességben: csak egy sugár, Isten áldott napjának egyetlen sugara csüggedő lelkünknek de nagy jótétemény volna!

Feltámadást hirdetnek a harangok, de mintha halottnak harangoznának, úgy tetszik nekünk. Hová lett, merre tűnt ünnepi kedvünk? Máskor a harangnak minden szava diadalt jelentett, a halálra való nagy erős diadalmat, most szívünket bánatra, méla borongásra hangolja az ünnepi harangszó.

Nem boldog a magyar. Meggyengült a hite magában, sorsának földi intézőiben s már-már hitetlenül tekint az égre is. Szeretet helyett gyűlölet vert fészket a szivekben; vallásosság, Istenben való erős hit helyett vallástalanság, hitlenség, egymás iránt való durva kiméretlenség, türelmetlenkedés. Magyar a magyarnak lett ellensége, nyomorúságának forrását egymásban keresi, holott négyszáz esztendő óta egyazon forrásból issza a testét, lelkét sorvasztó méregitalt. A becsület, egyeneslelkű szókimondásnak nincs becse s jaj a boldogtalannak, ki a szeretet vallását hirdeti; jaj annak, ki emberekre, felekezetekre, osztályokra való tekintet nélkül keresi és hirdeti az igazságot. Nem leütik, hanem izenként marcangolják a husát, cseppenként csepegtetik a véré, meggyötrik a lelkét a rágalom szennyes szavaival. A hadakozó felek alig kezdenek harczba, hirtelen végét vetik, odakialtván: Tolvaj! Csaló! Hazaáruló! Ezek a gyalázatos szavak polgárjogot nyertek a magyar közéleti-harczban s már Isten szolgálói közt is akadnak feles számmal, kik az Isten nevével elkezdett harcot ezzel fejezik be.

Megdőbben lelkünk az erkölcsök e durva elfajulásán. Csüggedve nézünk körül: hová vezet ez? Tünődve nézzük fegyverünket, az író tollat: vajjon nem bölcsőbb dolog-e ha letesszük, hadd rozsdá lepje meg. Keseredett szívvel kérdezzük magunktól: vajjon nem botorság-e az üldözöttek, az elnyomottak, az ártatlanul szenvedők védelme, ha e védelem becsületünket, tisztességünket, magunk, családunk nyugalmát semmisíti meg? Ne kövessük-e ama bölcs, élelmes emberek példáját, kik az igazságok közül csak a hasznóhajtót, a jövedelmezőt vcszik észre? Nem volna-e bölcsőbb: érzéketlenül, ridegen haladni el sebekben vergődő felebarátunk mellett s Jézus tanítását hadd kövesse más? Jézus tanításának követeiséért hadd verjenek fejbe más.

Jézus Krisztus meghalt az emberiség bűncinek váltságaként, de az emberiség ma is inkább kedveli a bűnt, mint az erényt. Jézus Krisztus feltámadása, az igazság diadalmát jelképezi, de az igazság ma is árván, elbogyottan bolyong s aki ez árvának menedéket ad: ezer

meg ezer ember gonoszságát hívja ki maga ellen. Egy ember imádságába foglal, ezer ember nyelvet öltögeti rád — óh Jézusom, mutass utat, merre menjünk!

Ne feledjétek, kik a gyengékért, a meg-alázottakért, az elnyomottakért harczoltok, hogy Jézus Isten fia volt s mégis guny és szidalom, töviskoszoru és kereszthalál volt a bére. Jézus Isten fiai volt, nagy volt, nagyobb elmében, lélekben, bölcsességben, jellemében minden azóta élt, földön járt és földön járó embernél s ha neki a kereszthalál jutott, mi jutott a gyarlóságokkal teljes embernek, ki talán ösztönszerűleg, titkos sugallatot követve keresi embertársainak javát, boldogságát — isteni erő nélkül?

A vég tiszta és világos: a lelki meghasonlás. Test és lélek elernyed, kimerül a haszontalan, a czéltalan küzdelemben. Látván-látod, hogy magad tönkrementél, elpusztul a véredből való vér és a világ marad az, ami volt. Nem tudtad kiérezni, kiszimatolni, hogy mi kedvesebb az üreslelkű többségnek; nem tudtál ma jobbra, holnap balra kacsintani; nem tudtad magadat festett hölgyként kellett; hitedet, meggyőződésedet áruba bocsájtani kellő pillanatban — el kell buknod könyörtelenül, emberfia! Békeessgre inted a verekedőket: a mesebeli félkegyelmű ember sorsára jutsz. A verekedők téged vernek agyba-főbe s ha legalább békeesség költőznék szívükbe a te bevett fejed, a te kihulló véred nyomán!

Hát ez bus, ez végtelenül szomorú husvétii predikáció, testvéreim az Urban, de tölem ez alkalommal más nem telik. Mert úgy van az, hogy élelmes, vasóklü és durvalelkü, gonoszság ellen gonoszsággal küzdő embereknek áll a világ, övök az ország, a hatalom, a dicsőség most és mindörökké . . .

1867. évi XII. t.-cz.

Irta **Br. Bánffy Dezső**

Midőn az 50-es évek dermesztő nyomása után, az alkotmányos élet visszaállítására az 1860-ik évi október 20-iki diplomával kísérlet tétetett, a nemzet bizalmatlansággal fogadta a hatalom által ajánlott, csak tartományi autonómia színezetével bíró alkotmányt. Az 1861-ik évi országgyűlésen a felirati és határozati pártok közötti küzdelmek csak formában tértek el. A czél tekintetében csak a hang erősebb vagy enyhébb mérve volt a különbség, de lényegében a nemzet egyhanguan ősi alkotmányát, állami önállóságát és az ezeket kifejezésre juttató 1848-ik évi törvények teljes érvényben való visszaállítását kívánta.

A bécsi hatalom akkor még nem akarta belátni, hogy az öszmonarchia eszméje mellett, központosító törekvésével, az Olaszországból visszaszorított és Németországban hatalmat vesztett állapotában, lehetetlen továbbra is a történelmi multtal és törvényeken alapuló államisággal bíró Magyarország beolvasztásával feutartani az egységes, központosított Ausztriát.

Az 1866-ik évi eseményeknek kellett elkövetkezni arra, hogy a magyar állam államisága és történelmi alapokon nyugvó jogai érvényesülhessenek.

Nehéz küzdelmek és hosszú tárgyalások után jött létre az 1867-ik évi XII. t.-cz. Be kell ismerni most, több mint 42 év után, hogy az új alakulást úgy Bécsben, mint Magyarországon nem kis bizalmatlansággal fogadták. Bécsben félték, hogy az alkotmányát visszaszerzett magyar állam az 1849-iki törekvések érvényesítésének útjára lép és Kossuthnak pár nappal a koronázás előtt Deákhoz intézett levele hatása alatt Deák alkotásában az ország önállóságának és jogainak feladását fogja látni és keresni fog alkalmat és időt arra, hogy a különben is erejében és tekintélyében megingott bécsi hatalmat magáról egészen lerázza. Magyarországon pedig még azok is, a kik Deák alkotásában az alkotmány visszaállításának biztos alapját látták lefektetve, bizonyos aggodalommal várták a fejleményeket és a multak szomorú példáira gondolva, nem voltak megnyugtatta az iránt, hogy az alkotmányos élet és a törvényileg biztosított alkotmányos jogok, a törvények végrehajtásának fogyatékos volta vagy tervszerű és czélzatos kijátszása következtében nem lesznek-e ismét csak ideiglenesek és nem lesz-e a nemzet ismét, mint a mult századokban nem egyszer történt, a törvények végre nem hajtása miatt a sérelmi politika nehéz és meddő útjára tereelve?

A mindkét oldalról való bizalmatlanságnak következménye volt aztán, hogy az 1867. XII. t.-cz. alapjaira épített új alkotmányos élet nem tudott azon természetes erőben és lendületben megindulni, mely szükséges lett volna azért, hogy a törvényben lefektetett elvek és az abban biztosított jogok a maguk teljes erejükben érvényesülhessenek. Szinte mondani lehetne, tervszerűen került a többség mindazon kérdések előtérbe helyezését, melyek esetleg az uralkodó bizalmatlanságát a nemzet törekvései iránt fölkelthették volna. Szinte tervszerűen törekedett arra a kormány és az őt támogató többség, hogy bizonyos kérdések homályban tartassanak és hogy oly jogok, melyek föltétlen törvényben gyökeredzők, csak azért, hogy bizalmatlanságot föl ne keltsenek, vagy kimagyarázásokat maguk után ne vonjanak, látensék maradjanak. Annnyival inkább érezte magát a hatalmon levő többség erre az utra tereltnek, mert különösen 1875. óta — a fuzió létrejöttének ideje óta — a közjogi ellenzék nem arra törekedett, hogy az 1867. XII. t.-cz. alapján fejleszse tovább a magyar államot, hanem annak felretételével megvalósítani akarta, vagy legalább hirdette, hogy megvalósítani akarja, a personál uniót, mely az uralkodó személye egységének elismerése mellett minden más kapcsolatot a Lajtán tuli részekkel megszüntetni akart, szemben az 1823-ik évi I., II. és III. t.-czikkek rendelkezéseivel és szemben az 1867. XII. t.-czikkek az együttes védelmet kimondó rendelkezéseivel is. A közjogi ellenzék ezen törekvése, ha nem is jogos, de minden-

esetre érthető bizalmatlankodást és aggodalmat kelthetett az uralkodóban, a ki attól félt, hogy egy ily alakulás csak előkészítője fog lenni a végleges elszakadásra való törekvésnek. Csak természetes volt ennek folytán, hogy ezen aggodalmat és bizalmatlanságot ellensúlyozandó, az 1867. XII. t.-cz. alapján álló többség, habár nem helyesen és úgy lehet önkéntelenül, tartózkodóbb volt a törvényben lefektetett jogok érvényesítése tekintetében, mint ahogy törvényben biztosított jogok alapján a nemzet és a nemzet jövő fejlődése érdekében lennie kellett volna. Így alakult aztán ki a helyzet, mely kulminációját a mai állapotokkal érte el.

Az 1867-ik évi XII. t.-cz. megadja a biztos alapot arra, hogy a magyar állam a maga teljes souveranitásában kiépüljön. De, hogy ez megtörténhessen, arra az szükséges, hogy az uralkodó teljes bizalommal legyen a nemzet törekvései iránt és ne higgye, hogy a nemzet többsége többet akar, mint a mihez joga van, vagy hogy olyat akar, a mi a dinasztia érdekeinek meg nem felel.

Az egységes magyar nemzeti állam kiépítése nemcsak nemzeti, hanem dinasztikus érdekek is. A magyar állam jövője a dinasztia érdekeivel teljesen azonos. A magyar nemzet azon törekvése, hogy a magyar állam nemzeti és egységes legyen, nem jelent egyebet, mint törvényen alapuló jogok érvényesíteni akarását úgy, hogy még akkor, midőn esetleg az osztrák nemzetiségi és széthúzó törekvések a monarchia osztrák részének területi integritását is veszélyeztethetnék, a legitímás elvein nyugvó, dinasztia és nemzet közt fennálló kapcsolat következtében megrázkódtatás nélkül álljon és álljon meg itt e földön a dinasztia trónja. Midőn pedig erre törekszik, visszaemlékezik már 1836-ban keletkezett azon legfelsőbb elhatározásra, melyet a kancellária április 24-iki kelettel 5440. szám alatt az országgyűléssel közölt, hogy Ő Felsőgeék az iránti rendelkezése, hogy felséges házának hercegei a magyar nyelvet birják és megtanulják, végre már érvényesüljön és nem kíván egyebet, hogy oly nemzeti dinasztia legyen, mely megérti a nemzetet és mely a nemzethez úgy tud szólani, hogy a nemzet azt meg is értse. De szükséges az is, hogy a nemzet törvényen alapuló jogaival élni akarjon és kicsinyes, opportunisztikus tekintetek mellőzésével ne kerülje meg érvényrejtését azon jogoknak, mely jogok, míg egyfelől törvényen alapulnak, addig másfelől érvényesítésük föltétlenül szükséges arra, hogy a magyar nemzeti állam a maga teljességében kiépülhessen.

Az 1867. évi XII. t.-cz. állandó támadása és kitartó védelme nem alkalmas küzdelmi tér arra, hogy végeredményében az egységes magyar nemzeti államot megteremtse. Nemzeti, közművelődési és közgazdasági teljes kifejlődés szükséges, hogy a magyar állam erős alapokon nyugodhasson. Egy művelt és gazdag magyar állam képes csak arra, hogy erős, egységes és nemzeti legyen. A közjogi harcok meddő küzdelme az 1867. XII. t.-cz. mellett és ellen a magyar államot művelté és gazdaggá nem teszi és így nemzetivé nem teheti. Meglevő 1867. XII. t.-cz. alapján, ha annak érvényesítése iránt nem bizalmatlan az uralkodó és ha annak teljes tartalma végrehajtása tekintetében nem tartózkodó a nemzet, kiépíthetjük biztos alapokon az egységes magyar nemzeti államot.

Az 1867. XII. t.-cikket azon tartalommal kell végrehajtani akarni, amint azt Deák Ferenc mély belátással megalkotta. Megalkotta, mint alapot, a nemzet jogait fektetve le abban. A nemzetől függ, hogy az abban lefektetett el-

vek és jogok alapján meddő közjogi viták kerülésével úgy élje alkotmányos életét tovább, hogy dinasztiajával egyetértve a művelődés útján haladjon s gazdaságilag független, idebennt erős, és az 1867. XII. t.-cikkből biztosított jogok érvényesítése mellett kifelé is mint önálló állam jelentkezék. Az 1867. XII. t.-cikkek élni kell tudni, élni kell akarni. Ez a kérdés és ha a nemzet tud is, akar is élni e törvényben lefektetett jogokkal, úgy nem lesz vitás, úgy nem lehet vitás sem gazdasági önállóságának, sem hadserege nemzeti voltának kérdése.

BELFÖLD.

Parlamenti brutálítások.

Székeludvarhely, márcz 26.

Az ezelőtt négy évvel szép reményekkel megindult országgyűlés nagyon csunya befejezést nyert hétfőn, amidőn a miniszterelnök bebizonyítani akarta, hogy az országgyűlés feloszlata törvényes. Egy néhány képviselő a tettegességre vetemedett s ezzel nemcsak két miniszter fejét sebezte véresre, de sebet ejtett a parlament méltóságán, melyet Bécs bizonyára jól ki fog használni ellenünk.

Az eseményeket mi tárgyilagosan szoktuk elbírálni, innen van aztán, hogy a dobálózó képviselőkben távolról sem látunk hőböket, s korcsnába való viselkedésüket a leghatározottabban elítéljük. Az országgyűlésnek ex-lexben való feloszlata kétségkívül törvénytelen; de az igazságnak érvényesítése egy bajszállal sem viszi előbbre az országot, ha ökölrel bizonyítják az igazságot. Tíz-tizenöt embernek tetteleg bántalmazni egy védtelen embert, aki miniszterelnök, ki szólni akar, amihez joga van, s aki a király nevében van ott, feloszlata az országgyűlést, amihez szintén joga van — bizony keresük a kifejezést, hogy át ne lépjük az illendőség határát s ne az öt megillető szóval ítéljük el a cselekedetet, az orvul dobáló s azután színt nem valló legényeket.

Azokban, ha mint erkölcsi tartalom nélkül valót a legélesebben elítéljük annak a 15—20 embernek botrányát, meg kell mondanunk, hogy az ily kitérés lehetőség és jogosultsága benne van a mi sajnálatraméltó viszonyainkban és e tekintetben is bus rezignációval kell a jövőbe tekintenünk. Mikor egy nemzet a szentesített jogait követeli, érettség évszázados meddő küzdelmet folytat, közben fényes példát adja hűségének, áldozatkészségének, kegyességének, lojalitásának és követeléseire, kéréseire, melyek már igen szerények, örökösen azt a kietlen választ kapja, hogy nem, nem és nem: nos, abban a nemzetben éppen a leghivebbek, a legőszintebbek, a legmegbízhatóbbak lesznek végül áldozatává egy rezignált elkeseredésnek, a mely a reménytelenséggel szemben végre elveszti bizalmát, hidegvérét, önuralmát és gyűlölettel néz oda, a honnan józan fölfogás és a dolgok természete szerint üdvét, kívánásait teljesülését, reményei valóságát kellene várnia és a honnan minden józan ész és természetes fölfogás ellenére mindig kívánásai elutasítását, reményei és vágyai letarolását, hite megtagadását kapja válaszul.

Héderváry gróf reméli, hogy rendet csinál inyen. Bármik legyenek vállalkozása első eredményei, a családás hamar el fog következni. Időközönként kifáradhat a nemzet a meddő küzdelemben, de rövid pihenés után annál nagyobb erővel támad ki újra. Mert a míg él, nem mondhat le önmagáról. És ha jobb belátás, bölcsőbb fejedelmi elme nem érzi ki, hogy a nemzetnek a saját benső lényege és törvényei szerint kell fejlődnie előre, akkor ez a lényeg és törvény külön utakon keresi, sőt erőszakolja a maga fejlődését.

A botrány országszerte visszataszítást szült, s itt is ott is, igyekeznek tiltakozni a parlament nivójának lesúlyasztása ellen.

Szóval a felfordulást az inzultus egészé tette, s nyomában nem járhat egyéb, mint egy természetes, őszinte, erőltetés nélküli kialakulás; olyan kialakulás, melyet mi soha sem szüntünk meg sürgetni, a mely a 67. és 48-as jelszavakkal szakítva, a meglevő pártkereteket lerombolva, alakul ki.

KRÓNIKÁS JEGYZETEK.

Székeludvarhely, márcz 26.

Törvénymagyarázat.

A sajnálkozás érzésén kívül sok szót nem vesztegethetünk arra az esetre, hogy a magyar parlamentben verekedés történt. Ez a sajnálatos eset nem méltatói és nem színezni való, mert ez a közállapotok túlfeszültségét és elfajulását bizonyítja; ezzel pedig nem igen illik országvilág előtt pávaskodni. Ha valamely párt mégis abból akar politikai tőkét csinálni, hogy nem az ő sorából kerültek ki a verekedők, s a másik pártra ezen a jogon igyekszik kigyót-békát rákíáltani, — ezzel csak azt árulja el, hogy igen szegényes és gyöngye a politikai tőkéje, mert annak növelése végett a káröröm indulatainak felkeltésére is rászorul.

Ennyit ez odiosus ügyről. Azonban szót kell tennünk a parlament bezárásakor megessett másik inzultusról is, melyet Khuen-Héderváry miniszterelnök követett el egyik garancziális alkotmányjogi törvényünk magyarázatával. Az 1867. évi X. t.-cikkről van szó, melyről azt suttogta ki a miniszterelnök, hogy az nem tiltja az országgyűlésnek exlexben való elnapolását. Ez még hagyján volna, mert ezt a véleményt vehetnők egyéni véleménynek, amire utóvégre a miniszterelnöknek is joga van. Azonban a miniszterelnök egyúttal azt is kijelentette, hogy a törvénynek csak a grammatikai magyarázatából hozza ki az értelmét. Hallgatóság tehát elismerte e kijelentéssel, hogy a bevett törvényes szokások szerint — amire pedig szintén esküt tett a király — az a magyarázat meg nem állhat.

Ha pedig mégis forszírozta ezt a magyarázatot, ez már nem volt jóbiszemű cselekedet. Ilyesmire pedig a miniszterelnöknek sincs joga.

Azonban úgy áll a dolog, hogy még grammatikai magyarázattal se lehet kihozni az 1867. X. t.-cikkből a miniszterelnök által erőltetett értelmet. Az a törvényezik igaz, hogy szórul-szóra csak a „jövő évi költségvetés“ érdekében kívánja az országgyűlés együttmaradását. Ugyanazon törvényezik bevezető részével azonban ez a „jövő évi költségvetés“ kifejezése a következő mondat szerkezetben függ össze: „Mint hogy az évi költségvetésnek országgyűlésileg történendő megállapítása mindig csak egy évre terjed, — — — — — : az országgyűlés még azon év folytán és pedig oly időben összehívandó, hogy mind a befejezett számadások, mind a jövő évi költségvetés — — — — — tárgyalathassanak“. Ebből az összefüggésből világosan látható, hogy a törvény jövő évnél a költségvetéssel bíró évre következő évet érti. Mivel pedig ezidő szerint csak az 1909. évre van költségvetésünk, ennél fogva törvény értelmében az 1909. évi országgyűlésnek még tárgyalnia kellene a jövő évi, vagyis az 1910-iki költségvetést, s csak ennek letárgyalása után lehetett volna feloszlata az országgyűlést.

A törvény mondat szerkezetének értelme ez, s grammatikai magyarázatnak a mondat szerkezetre kell támaszkodnia. Egyes kikapott kifejezésekkel magyarázni nem lehet, s valahogy ennek a megértésével kellett volna kimutatni a miniszterelnök törvénymagyarázatáról, hogy az ellenmond a grammatikának is. Csuf dolog volt tettegességre menni azért, mert az analfabétákat még az iskolákba sem veréssel tanítják.

Közélet.

Kolozsvár város törvényhatósága szót emelt érte, hogy a választójog kérdésében komoly megfontolással tisztázza a törvényhatóság a maga álláspontját. Koldjon ki bizottságot e kérdés többféle megoldásának, s e megoldások sokféle vonatkozásainak a tanulmányozására, s majd a tanulmányok eredménye szerint foglaljon állást. Igen bölcs dolognak kell minősítenünk, hogy az erdélyi pátria fővárosa ezt a megfontolást tartotta a kérdésben első és legszükségesebb lépésnek.

Egyszerűsödés igen jellemzőnek is kell tartanunk, hogy pro és kontra röpködnek az általános választói jog meg a konzervatív választói jog jelszavai, s ebben a harczi hévben hangzik fel a megfontolásra intő szózat. Tehát dul a harc és a csata mindkét félen, előzetes megfontolás nélkül. Mindkét félről csak közbedobták a jelszavakat anélkül, hogy e jelszavakat hazai tanulmányozás kísérlete volna.

Igy készületlenül nem szabad állanunk olyan irányelvekkel szemben, melyeket világáramlatok sodor-

nak felénk. Mert azzal eleve tisztában kell lennünk, hogy a választói jog kérdése világáramlat, az elől ki nem térhetünk. Mondják ugyan a konzervatív választói jog védelmezői és apostolai, hogy Magyarország a hűbériség világáramlatának is ellene tudott állani s így nem feltétlenül szükséges az általános választói jog áramlatának is engedni. Amde úgy van a dolog, hogy a hűbériség csak egy pár kiváltságosnak, a legfelsőbb ezeknek volt világszerte a létalapja; nem lehetett tehát néptömegek eszméjévé. Az általános választói jog követelése azonban par excellencia tömegeszmé. Ha a kiváltságosságot növelő világáramlatot kikérülhetjük, ez csak azt mutatja, hogy a honpolgári egyenlőség tömegeszméjében már akkor benne voltunk. Tömegeszméknek tehát történelmi múltunkból következésképpen az állhatunk ellen.

Készülünk kell tehát, s e készülődésből fakad olyan álláspont, mely merev egyoldalúsággal se áll ellen azon tömegeszmének, se gondatlan könnyelműséggel játékszerévé nem válik a világáramlatok sodrának. Ez utóbbitól való félelem azonban nem lehet akkora, hogy például 10 koronás adóalaphoz kösse a választói jogot, mint ahogy a budapesti konzervatív választójogi gyűlés tette. Ez az eféle kautélákra kivált az erdélyi magyarság megvédése szempontjából is rosszul hivatkoznak. Mert éppen itt, a Székelyföldön súlyosan érezhették, hogy a 10 koronás aluli kereseti adó eltörlésével minden községben kétszeres, háromszoros nagyságra szökkent a pótdadó százaléka. Ebből pedig világos, hogy a 10 koronás adóalapu kautéla a székely községek felényi, sőt kétharmadrésznél lakosságát zárna ki a választói jogosultságból, holott e lakosság most a régi jogon jórézint mind választó.

A konzervativitás se kedvez tehát az erdélyi magyarságnak. Valahol középen van az igazság. Azt kell keresni a Kolozsvár által hangoztatott megfontolással...

A tisztviselők vasárnapi munkaszünete.

Székelyudvarhely, márcz. 17.

A székelyudvarhelyi unitárius egyházközség közlebről tartott közgyűlésében a következő nagyszabású s egyházi érdekből kiválóan fontos indítványt tárgyalta.

Tekintettel az 1868. évi LIII. t. cz. 19. §. valamint az 1879. évi XL. t. cz. 52. §-ára, továbbá a vasárnapi munkaszünetről alkotott 1891. XIII. t. cz.

Tavaszi szalonkavadászat.

Régen vajudik a kérdés, hogy mi történjék tavasszal a szalonkák, löjék-e, nem-e? De ezzel is úgy vannak az emberek, hogy vizet prédikálnak és bort isznak. A kinek a tavaszi huzáshoz jó területe van, az a mellett van, hogy nem kell kimélni; mert csak bolond ember lehet az, aki tavasszal kiméli a szalonkát azért, hogy ősszel a vonulás helyein mások ezrével löhessék őket. A kinek meg nincsen tavaszi szalonkázó területe, az meg a tilalom mellett van, abban a reményben, hogy ha majd egyszer lesz terület, hát legalább lesz szalonka is bőven!

Sok tintát fogyasztott már ez a kérdés abban az irányban is, hogy miért ártalmas a szalonkának tavaszi lövése? Természetesen itt Albion híres tömegelőví vetik el a sulykot leginkább, a kik egyszerűen azt állítják, hogy a szép, „bosszucsőrűnek“ tavaszi lövése, — shoking — nem korrekt vadászhoz méltó; mert ez a kedvelt madár tavasszal sovány, fáradt, meg hogy nem is gentleman dolog, a párokat szerelmükben háborgatni. A britt puskásoknak ez állításuk mellett nyert játszámjuk van. Kiveszik őket a részüket a világ minden táján, a hol a kedves madarak tanyájukat szokták felülni s ilyenkor azután nem csinálnak lelkiismereti kérdést abból, hogy vajon jövő esztendőre marad-e még mának vagy sem!

És bár nem kétséges, hogy a szalonka tavaszi kimelésének nemzetközi megfelelő megoldása, — tekintettel e madár észlelhető lasu, de biztos pusztulására — minden tekintetben nagyon is kívánatos elv-ként marad fenn — mi magyar vadászok — túltéve magunkat a nyugat önző politikáján, — szerényesgünk mellett, löhetjük egész bátran a tavasz drága hirhozóját. A mi pusztításunk bizonyára nem lesz befolyással a bosszucsőrűnek jövő kimaradására; a mint hogy nem teszi ki a művelt (!) nemzetbeliek öldöklésének ezredrészt sem! Hát ugyan minek fosztanók meg magunkat a szalonkalesben igazán megnyilvánuló vadászati költészetének gyönyöreitől, csak azért, hogy a kedves szomszédoknak annál több jusson! Ha pedig valaki arra apellál, hogy a fészekrakás idejében nem illő s nem is hasznos e szép madarat zavarni, hát akkor miért löjjük ugyanabban az

időszakban a siket fajdot, az őzbakot, vagy az erdők koronás királyát?

Az emlékezetes nagytél véget ért. A megolvadt hó kis erekben szivárgott a völgyek patakjaiba s ezek megduzzadva hőmpolygették a piszkos barna víztömeget.

Lassan, — néhány nap alatt — azonban kimerültek az erek. A vizek rendos medreikbe visszatértek s az átitatott mezők, szántók is fölszikkadtak és az utakon gördülő kocsik kerekei nyomában apró porfelhőket kergetett a déli meleg szellő.

A leszállott por langyos puha párnában pipikék fürödtek. A még lombtalan sötét erdők fainak kimagasló száraz ágain vadgalambok bugták szerelmi danáikat. A mocsarak zombékos pusztáin pápaszeműveges golyák lépkedtek hosszú lábukkal s büszke komolysággal szedegették s fogdosták élelmük csuszós, sikamlós tárgyait. Felettük pedig cikázó biccek sikkogtak egymást kergetve a jóleső napfényben. A szomszéd tavak megmaradt sáros berkeiben nagy seregély csapatok rajzottak s örökös békéltelenségükkel tele zugták a különben oly csendes helyeket. A zöldelő vetésekről trillázó pacstírták emelkedtek föl s rezgő szárnylebbenésekkel iparkodtak tovább-tovább, a végtelen égbolt belsejébe, apró szivukból kitelő játszi énekükkel dicsőítve a Mindenhatót. A patakok, csermelyek zöldülő partjain pedig már napok óta megjelentek a várva várt hosszucsőrűek *heroldjai*, a kis billegények.

hézagos voltára a mennyiben ezen utóbbi törvény csak az ipari munkásokra terjeszti ki a vasárnapi munkaszünetet ellentétben az 1868. évi LIII. t. cz. 19. §-ával, mely mindenféle munkát tiltott, s így az állami tisztviselők nem élvezhetik ennek áldásos voltát, mert vásár- és ünnepnapokon is dolgozniok kell, habár semmi akadály sem forog fenn, hogy a munkaszünet rájuk is kiterjesztessék, hogy legalább ünnep napjaikon a tisztviselők templomaikban akadály nélkül megjelenhessenek, s hogy 6 napi odaadó munka után egy nap pihenhessenek s e napot családjuknak és vallási érdekeiknek szentelhessek; az egyházközség indítson akciót a maga felsőbb fórumai útján, nyújtsa be ezen indítványt a köri közgyűlésnek és Udvarhelyvármegye törvényhatósági közgyűlésének is tárgyalás céljából s egyuttal kellően megindokolt átiratban keresse meg a helybeli nagybecsült társ-egyházközségek tisztelendő egyháztanácsait is az eszme leendő propagálására s kérje fel nevezett egyháztanácsokat és a vármegyei közgyűlést is az indítványának a maguk illetékes hatóságait elé leendő felterjesztésére illetve a legjobbnak vélt ut-módnak megtalálására abban, hogy a jelzett országos törvény alapján a tisztviselőkre a vasárnapi munkaszünet kiterjesztessék, hogy a tisztviselők templom gyakorlása megkönnyítve legyen és hogy az állami tisztviselőkre is épűgy, mint a vármegyei tisztviselőkre és az ipari munkásoknak a vasárnapi munkaszünet, biztosítsassék. Kérje továbbá a vármegyei törvényhatósági közgyűlést, hogy a képviselőházhoz és a kormányhoz a vasárnapi munkaszünet ügyében feliratot és az összes törvényhatóságoknak pártolva céljából küldje meg.

Mindehhez hosszas indoklás nem szükséges! Sőt magában véve már ez oly tény, melynél könnyen átsiklani a keresztény egyházi testületeknek nem lehet s nem szabad. Ugy kell nézzük azt, mint az ébredező vallásos lelkiismeret jajsavát a sivar és kietlen közélet mezején.

A század uralkodó világnézete a szocialismus tüzetől tulfutva, a templom küszöbébe állva nagyhangú kijelentéseket kockáztat, hogy az Isten tiszt-

teletek csak a szegényebb, a mi véletlenebb néprétegeknek valók, hogy a vallás helyére lépett a tudás, s hogy a keresztényi érzelmeiktől fűresre separt emberi szívnek megnyomorítása, s a tiszta és ideális erkölcsi érzéknek megtompítása... a kultura köve telménye, a fejlődés jele!

Vajjon hol van az az erős, forró hittől hevített, lelkesedésben munkás közvélemény, mely az emberi természetet mért kibeszélhetetlen veszély ellen fel-emelje tiltakozó szavát? Akiben nincsen keresztényi érzélem, azoknak hiába beszélünk!

Ellenben a művelt magyar társadalomban sokan vannak, akik tudják és érzik is, hogy a kereszténység szép feladata semmi más, mint az egyént jobbá s megelégedettebbé tenni, az összes kötelességeire inteni, a belsőt megtökéletesíteni, hogy a külső cselekvésekben úgy folytatódjék. Sokan vannak, kik át vannak hatva attól az erős meggyőződéstől, hogy a vallás míg tekintélyt nyerne a legműveltebbek templom gyakorlásától, addig a közélet viszont csak melegséget nyerne, ha a vallás eszméi a miveltebb lelküket az idealizmusabb élethez és a nyugalomhoz, a munka béke forrásaihoz szellemi erősbülésre vezérelnek.

Ennek tudata kell, hogy kimozdítson bennünket a társadalom legjobb erőinek összeszedésére, sajnálatos körülmények miatt a templom megsorbolt tekintélyének új fényben való ragyogtatására, megragadására annak a felénk nyuló kéznek, mellyel sikerülni fog, hogy egységesebb közszellem lépjen minden helyre, hol ma a guny, a szitok, a jelszóbolondítás s minden szent dolog tiprása üzetik.

Hisszük, hogy mindezen indokainkat a tisztelendő egyház, valamint a törvényhatóság közgyűlése nálunknál még sokkal inkább átérzi s értésének erejével, tekintélyének súlyával az ügyet még sokkal nagyobb erővel és sikeresebben fogja a cél felé vivő utra terelni, mint azt mi tehetjük.

Éppen ezért ismételtlen is kérve indítványunk elfogadását s az azzal kapcsolatos intézkedések megtételét. vagyunk tisztelők *Deák Lajos, Bölöni Vilmos*.

Minden tekintetben csak helyeselni tudjuk ez átiratot, a mely bizonyára nagy segítség lesz abban, hogy az állami tisztviselők vasárnapi munkaszünete megadassék. Hiszen az ipari, vagy mezőgazdasági munkást megbüntetik ha vasárnap vagy ünnepnap dolgozni mer s épen úgy megbüntetik a tisztviselőt, ha nem dolgozik vasárnap. Egyszer már meg kell szünnék e ferdeség, s bizonyára nagy, hatalmas támasza lesz a küzdő tisztviselőknek, ha a keresztény egyházak és azok fejei az ők segítségükre sietnek. Egy heti keserves munka után ez egyetlen nap volna

vezetett bennünket föl a szomszéd megye vízválasztójáig.

Az ülés bizony nem szolgált valami kényelemmel. Kocsisunk még a szokás fűrelmével lógatta lábát a keresztud mellett s oregette a kétes szagu füstöt rövid csutorás pipájából, hanem mi, — feleségem és kis ficsukám — bizony csak a rozoga ülés vaspálca támaszainak köszönhetjük, hogy ki nem estünk a sárga agyagos földre. Sőt még a hűséges kísérőt, Briont is bántotta a sok lötyögés; utalans fészkelődött az ülés alatti helyén, egy-egy tompa margással adva kifejezést a zökkenésekuél gyötrelmeinek.

Végre kínos vergődések után. — elérkeztünk a gerincz tetejére s a remek szép táj — mely most előttünk s a'atunk elterült, csakhamar elfeledteté az átélit kinszenvedéseket. Közvetlenül a gerincz mellett egy-egy feké nyírrel átört zöld borókás legelő huzódott. Ezalatt nagy kiterjedésű sűrű fiatalos tölgyesek sötétlettek, sok helyt veresbarna színt öltve a még ősz óta le nem hullott lombtól.

Kocsisunk kifogott; szénát tett lovai elé s azután segített száraz gallyakat keresgélni. A napot már régen eltakarták a nyugatról huzódó sötétszürke felhők s miután hűvös szellő is kezdett lengedezni, élvezettel sütkezettünk a pattagó tűz mellett. A magunkkal hozott s már nyugalomba kívánczó bundát leterítve a tűz mellé, — reá telepedtünk s közibünk véve a különbözőleg megrakott kosarat — elbeszélgetve szedegettük belőle a hideg húst és téstát; hallgatva közbe az alattunk elterülő erdők száraz fain bugó vadgalambokat és el-el nézve a gyorsan repülő felhőket.

Mire a kis üveg borocská is végére ért, — honnan-honnan nem — megjelent egy kárógó varjúcsapat s nagy lárzával áthuzott egy távolabbi gerincz felé. Ez figyelmeztetés volt, hogy az idő eljárt!

Fölkerekedtünk s vízszapokolva a kosarat, bundát a kocsika, s magunkra szedve a bő angol vadászgallért, nagykendőt, fagyvert, táskát, vadászbót, megindultunk feleségemmel, kis fiammal s Brionnal az alattunk rövid pár perc távolban fekvő egyik patakmenti tisztásra, mely régi idők óta a legjobb szalonka vonuló hely volt. Mire a tisztást elér-

a mikor a tisztviselő pihenhetne, ez egyetlen nap volna, melyet vallási szükségleteinek kielégítésére és családjának szentelhetne. Bizonyára az összes egyházak, Udvarhelyvármegye, valamint az összes magyar törvényhatóságok teljes lelkesedéssel karolják fel a tisztviselők ügyét s mindent elkövetnek, hogy a szolgálati programja is minél hamarabb megalkottassék. Hiszen már az osztrák tisztviselők is megkapták s a magyar tisztviselőknek is következniök kell. A vasárnapi munkaszünet megadásához akár egy miniszter tanácsi határozat is elég lenne, s csodálatos, hogy erről mind megfeledkeznek.

HIREK.

Székelyudvarhely, márcz. 27.

Föltámad az eszme...

Elhagyott az oltár: pap siccsen mellette. Lemered a bálvány a bámuló népre: a lélek elszállott. Az áldozat lángja nem lobog magasra: elhamvadt a tüze. Az orgona nem szól: sipja is bedugult. Templom tetőjéről lehullott a cserép, beesik az eső, magas torony körül „kárognak a varjak.“

Kibált volna minden? Nem, — csak a nagy templom. Az isten nem halt meg. Fönn trónol az égben. Szepültelen lélekkel, roppant hatalommal, világot kormányzó mérhetetlen erővel: trónol fönn az égben. Csak a templom üres. Az „alapítványok“ nincsenek elhagyva. Minden hely betöltve, kamat felemészte, a tőke is fogy már.

A busuló nép még nem érti a dolgot, de — kezd érteni. A bálványt nézi csak: azt hiszi, hogy Isten. Hogy a lélek elszállt az üres képmásból: hívó, naiv lelke nem veszi azt észre és ha észre venné: még se venné észre. Nagyobb az Istene, szentebb az ő hite, hogy rombolni merné. Inkább imádkozik az üres bálványnak, gondolja: a lélek tán visszazsál belé. Nem megy a szabadba, a szabad ég alá. Nem épít új házat, habár a tető fejeire szakad is. Nem tudja: a bálvány mindig csak bálvány volt fából, cziczomából emberi kéz gyurta a „persely“ számára.

Igy van jól ez, jó nép Imádjad a bálványt: ha üres bálvány is. Imádkozni ekként el nem felejtkezel. A bálványnak nem árt, Isten ugys hallja. Majd eljön a korszak ujuló erővel az igaz Istenség megváltó korszaka. A bálványt kidobni akkor is ráérsz majd, az imádkozásnak pedig hasznát veszed. A nép csendesen van. Nem is zugolódik, nem

is átkozódik. Az „alapítványosok“ ordítanak folyton. Fáj nekik, ha látja a jó szívű ember: hogy nem imádkoznak. Kigyót-békát mondanak arra, aki mégis imádkozni akar. Papnak szerepelnek, mikor templomban se járnak.

Ezekkel van csak baj! Nem akarják túrai a már élő hitet. Káromolnak mindent, ki bálványimádást nem akar csinálni. — „Czéhbeli irigység“ tombol a vérükben.

Am egy országnépe mégsem lehet zsákmány. A szabadság hite: nincs czéhhez kötve. Az imádság pedig a szepültelen lélek ártatlan fohásza. Nem az, aki mondja: uram, uram segits, mégyen a menyekbe, hanem aki teszi atyának akarátját: az mégyen a menyekbe.

Hagyjátok hát nekünk: hadd imádkozhassunk. A tilinkó hangján hadd sirjon a nóta. Bujdosók énekét fujja tárogatónk. Az őszinte szónak, feltörő bánatnak, szétfutó örömmek: legyünk csak tolmácsa.

Imádjuk az istent alapítvány nélkül. Sir a kis tilinkó: tányérozás nélkül. Bujdosók énekét ingyen énekeljük. Sirunk elbujdúva, örülünk ezek közt.

Mert hát: egy az isten. Oltár sem kell hozzá: mégis imádkhatjuk. A szabadság dalát szabad ég teremtetted.

S fü kizöldül újra, rózsza kivirágzik, pacsirta dalától hangos lesz a mező.

Akárhányan voltak, akik elalkudták, akik földbe ásták, eladták, bezárták azt a nagy, szent eszmet: megölni nem tudták. Most is csak elpihent. Uj idők hajnalán, új emberek ajkán újra megjelenik. Millióknak lelkét melegség járja át. Tűzbe, lángba borul a fej, a szív, a kar. — A tilinkó szótól, tárogató hangtól: föltámad az eszme.

Jóságos Istent is meghatja az ének. Áldó két szeméből: két könnyecpp hull alá. Miből megszületik, hatalmassá lésszen és győzelmet arat a magyar szabadság!

Eljegyzés. Szabolka István, az Első hazai Takarékpénztár tisztviselője, eljegyezte Ferenczy Lenkét, Ferenczy Gyula ny. arvaszéki elnök és neje leányát.

Jönnek a színészek. Szilágyi Dezső az erdélyrészi első színkerület igazgatója, mint jeleztük, folyó hó 30-ikán társulatával Székelyudvarhelyre érkezik és egy óra terjedő előadásai sorozatát a *Taifun*, Lengyel Menyhért fényes sikerű színművével megkezdji. A színtársulat névsora: Nők: Pataky Vilmos, operette soubrette, V. Márkus Angella, operette coloratur, Fekete Etel, énekesnő és színésznő, Har-

math Zseni, hősnő, szende, Iványi Irén, naiv, H. Szapári Janka, dráma és vígjátéki anya, Brody Irén, komika, Rajz Irén, tánczosnő, B. Halasy Emma, H. Papp Juliska, Takács Rózi, Boros Margit, Czinczér Juliska, Halmai Etel kar- és segédszínésznők. *Férfiak:* Szilágyi Dezső, jellemkomikus, Szilágyi Aladár, operette buffó, Baranyai Ferencz, operett, operette-tenor, Szalma Sándor, operette, népszínmű bariton, Erayey János, hős szereimes, Vándori Béla, szereimes, Tallián László, bonvivánt, Makai Elemér, kedélyes apa, komikus, Győző Alfréd, komikus, Várdai Tódor, síbieder komikus, Harsányi József, jellemzésnő, Boros Pál, Keresztesi István, Harcsai Sándor, Örvösi Géza, Forray Tibor, Nagy Géza, Igmándi Jenő kar- és segédszínészek. — Bérlet árak (20 szelvény): Páholy 120 korona. Oldal- és támlásszék I—II. sor 44 korona. Támlásszék III—V. sorig 36 korona. Kőrszék 28 korona. Zártszék 20 korona. Bérelni Baranyai Ferencz színházi tükárnál lehet.

A választók névjegyzéke. Székelyudvarhely város központi választmánya *Gotthárd* János polgármester elnökletével a napokban ülésezett, a mikor az 1911. évben érvényességgel bíró névjegyzék előkészítését tárgyalta. A választmány a névjegyzék kiigazítására *Soó* Gáspár, Dr. *Nagy* Samu, *Simó* Mátyás és *Zakor* József tagokból álló bizottságot küldött ki azzal, hogy megbízatásában ugy járjon el, hogy munkáját április 10-ig a választmány elé terjessze.

Közbirtokossági közgyűlés. Székelyudvarhely város közbirtokossága a f. hó 20-ikára kitűzött közgyűlését április hó 3-ikán délután 2 órakor tartja meg a városi tanácsszállásán.

Pártalakítás. Az udvarhelymegyei munkapárt folyó hó 22-ikén, kedden tartotta alakuló gyűlését a Budapest-szálló színháztermében. Az ülést *Tompa* Árpád főreálisk. tanár nyitotta meg, mint az előkészítő 100-as bizottság elnöke. A megnyitót után *Daniel* Gábor ismertette elő, melyet Dr. *Solymossy* Lajos felszólalása után elfogadtak. A tisztikart a következőleg alakították meg: Elnökök: *Daniel* Gábor, *Daniel* Lajos, *Ugron* Zoltán, *Szentkirályi* Ferencz, Dr. *Solymossy* Lajos; alelnökök: *Tompa* Árpád, *Göncsy* Lajos, Br. *Sebesy* Sándor, *Lántsky* József, *Koncz* Ármin, *Chalupka* Rezső, *Szabolka* Rezső, Dr. *Viola* Sándor, *Kozma* Endre, *Máthá* Pál, *Riemer* K. Gusz-

tük, már észrevehető volt, hogy a nap piros golyója bukófélyben van a távoli magas hegyek mögött. A vadásszéklet leszurva, feleségem helyezkedett el; kis fiacskám pedig az összehajtogatott gallérra ültetem, jól betakarogtatva a nagykendővel. Briont beintettem egy közeli bokor alá s mellé álltam magam is fegyveremet kezemben tartva.

Siri csend borult a tájra. Valamennyien elgondolkoztunk, ki-ki a saját módja szerint. Elöttem a természetnek szokatlan mozdulatlansága volt megfigyelhetetlen! Eltűnődtem rajta, máskor mily hangos volt itt minden. Tul a völgyön a hazatérő csorda kolompja hallatszott föl, meg a pásztor dalolása kisérve ostar pattogásaitól. Egy közelebbi bokor kimagasló ágán kis zenész trillázott, rá a többi bokorból egy sereg különféle csipkedő, füttyölő, pittyegő, fúrulyázó hang felelt. A fésztes közepén levő alacsony tölgyre kiszállt egy fekete rigó s minden perczen más áriába kezdett, de csakhamar észrevette az embert és sikongva, ijedve vágódott be a sűrűbe a többi mellé.

Fönt a magasban varjucapatok érkeztek különféle irányból; éjjeli tanyát kerestek. Károgva huztak váltakozó alakban a gerinczeken kimagasló terebélyes határfák felé; leültek nagy aggodalmak között, de nem tetszett nekik a hely, ismét fölrebbentek s zenebonával indultak másfelé, majd ismét visszafértek, elszéledtek egyenként s újra összevándoroltak, egymást kergették s élvezték a tavasz enyhe idejét. Egy egy bogár is jött valahonnan nagy hangosan és döngött el a fülünk mellett.

És most csend, nyugalom mindenfelé; csak a csipős, de gyenge széláram mozgatta a bokrokat s a rajtok levő harasztot.

Egyszer csak egy apró fehér pihét pillantok meg előttem kabátom ujján; lassan melléje telepszik a második, harmadik, negyedik... s mire kellemetlen meglepetésemből fölcsudom s enyémre vetem szememet, már mindnyájunkat belepelt a sulytalan fehérség!

— Vége mindennek, ugy-e, — fordul a feleségem halkán felém, — megyünk haza.

— Bizony, — válaszolom kedvetlenül — alighanem ugy lesz.

— Nini, papa, — szól a kis fiam, a szállingó pihéket fogdosva kezével — esik a hó.

— Esik fiam, esik; nem fázol? — kérdelem tőle. De a feleletet azonnal le is intettem kezemmel, mert e pillanatban villámütésszerűen ért fülemhez valahonnan a tavaszi vadászatok legkellemesebb hangja.

„Psz, pszt“, hangzik közelebb pár pillanat múlva. S jóformán alig birtam fegyverem csővéről egyik ujjammal a havat lehozni, már ott volt fejük fölött a várva-várt kedves madár. A dörrenés visszhangja pedig még meg sem érkezett a szomszéd oldalokból s kis fiam már szivrepesve szoritotta magához a véletlenül kivetetlenül melléje esett „szép pipit“, a minék ő elnevezte.

Lettt mindjárt élet kis tanyákon s a vidék nem volt többé oly nyomasztóan s vigasztalóan csendes. Brion is kiugrott meleg vaczkából s megszagolgatva a szalonkát, segített kis fiamnak örvendezni.

A havazás azonban most már erősebb lett. S hogy valamiképpen védve legyünk a nedves hidegtől, szorosan összeálltunk mind a hárman s a hó angol gallárral betakaroztunk. Még Brion is közibünk fura-kodott. Olyanok lehettünk, mint egy soklábu ijesztő mumus.

Nem sokáig állottunk így, melengelve egymást s kis fiam éppen arról panaszkodott, hogy a kutya kezéhez dörzsölte nedves orrát és már jöttek újra a kedves hangok. „Psz, pszt, kvar, kvar!“ hangzott egymásután. Ezuttal egy párocska libegett előtünk s a tisztásnak ellenkező szélén huztak át. A fegyver ismét megvillant s Brion nemsokára hozta szájában még vergődő madarat. A feleségem vette át s betette a másik mellé a hátán volt vadásztáska hálójába, miközbe kezét alaposan bevézerte.

— Huzza össze a galléron a havat, — mondom — azzal megmoshatja a kezét.

— Papa, lövünk még sok pipit? — kérdi kis fiam.

— Lövünk, lövünk, csak most nem szabad ám beszélni, akkor nem jönnek.

Elgondolkodva hallgat el, miközben egészen odasimult édes mamája ruhájához melegezni. De látszik rajta hogy a további reménykedésnek szívesen földőldözze kérdézősködéseit.

Ezalatt ismét halljuk, alattunk és fölöttünk is

a pizsegést, korrogást. De felénk nem jöttek, más irányba huztak el a kedves vendégek. Azután egy farkas hosszú ivöltésért hozta a csipős széláram. A rideg, borzongató hangok a kis családot kellemetlenül éritették a zorddá vált magányban. Nem győzttem eléggé a bátorítást, hogy nincs mitől tartani, nem jön hozzánk a bestia; de bárcsak jönné, majd elbánunk vele!

Ujra csend lett. A hó pedig szitált, hullott s már az egész vidéket fehér kontósbé burkolta. A szürkület is mindjobban fogyott. A gerinczek nagy fát már nem lehetett kivenni, de sőt a hegyoldalak felső szélei is már összeolvadtak a szürke semmisséggel. De azért még mindig kitartottunk, vártunk, reménykedtünk, hátha még egy...

És csakugyan ezuttal teljesedett a remény. A nagy csendben, nedvességben barátságosan lett ismét az állapot. A sötétség is kezdett már bántani. Elhatároztuk, hogy többet nem várunk, ugy sem jön már semmi. De meg ha jönne is, ebben a sűrű hóhullásban ki tudja meglátni, de hát még meglátni! Széjjel mentünk. A gallért lerázva, reáterítettem feleségemre; a vadászbót is ő vette magához támasztékul. Nekem maradt a kis fiam, a nagy kendővel. Már éppen ölembé akartam venni, de most már ő maga is figyelmeztetett az ismerős hangokra, apró kezével mutatva az irányt, a honnan jöttek. Csak annyi időm volt, hogy a szükség esetére zsebembe rejtett patront gyorsan elővettem, fegyverembe dughattam, s már itt is volt a korrogó madár egész közelünkben. A fegyver fölillant, de a dörjöt most már nem adták vissza a szemközti levő oldalak, belevesztett az a sűrű hópihéék puha némaságába.

A leesett hosszúsórút már útközben hozta elének Brion. S mi valamennyien, a rossz, csatakos utkiállott veszedelmét, terhes fátadalmait feledve, vidáman érkezünk a pislogó mécsesekkel gyengén világított városba s jóízűen ittuk odahaza teáinkat, sokáig elbeszélgetve vadászmélységeinkről.

Krausz Géza Aladár.

táv, *Fernengel* Gyula; jegyzők: *Dósa* Jakab, *Fodor* Boldizsár, *Kovács* Dániel, *Szabó* András. A megalakulás után a miniszterelnököt, gr. Tisza Istvánt és gr. Haller Jánost főispánok táviratilag üdvözölték. Ez után az öszegyülteket megvendégelték. A gyűlésen 358-an voltak jelen.

Nagypéntek. Nem zúgnak a harangok — nincaenek itthon. Rómába mentek. Fekete fátyol borítja bent az Istenházát. Hideg, néma sirbolttá változott a szent hely, hová megtört lélek vigáért, drómmért jár. A viaszgyertyák sárga, pislogó fénye, az istenszolgája mormogó imája, egy-egy önkéntelen hosszú sóhaj, tiszta fohász az ájtatoskodók sorából, még szomorubbá teszik az imaházat. Nesztelen léptekkel jön megy a nép, mindenikének arca elborul, magasztos bu ömlik el rajta, amint ide belép. A kik örömhöz szoktak boldogok, kétszer jobban megbecsülik sorsukat, ha most ide jönnek, hisz a menny az örök öröm hazája, s ott is volt egyszer fájdalom, gyász. Akiben bánat lakozik, nagyobb erőt érez annak elviselésére, mikor látja, hogy Istenfia is sirt, kinokat szenvedett, meghalt, amennyiben ember volt. A fájdalom tisztított, a bánat már megbánás, nagypéntek az örök élő fájdalom megszentelt napja, — az emberiség legszomorubb napja. Virágokkal ékes, sok gyertya fényben ragyog a sir, melyben az Istenfia képe nyugszik. Alabárdos figura, római katona áll őt a sir mellett, odább két szuronyos-puskás merev katona áll, mintha ércből volnának öntve. És megindul az ember áradat. Nincs, aki legalább egy percet ne töltsen el e szent sir előtt, hisz oly jól esik osztozkodni a szomorúságban. S selyemruhás szépek egy sorban térdepelnek a gyümölcsárus anyó-kával, elegáns gavalér szorong a zsíros ruhájú mellett. Csak egy hatalom van amely egyesít, amelyet titkolni nem lehet, amely közösen egyenlővé tesz — a fájdalom.

Iskolavizsgálat. Mint értesülünk, *Chalupka* Rezső, vármegyénk kir. s. tanfelügyelője, az elmúlt héten hivatalosan megvizsgálta a firtosváraljai, kislaludi és kadácsi községi, a székelybetlenfalvi, máréfalvi, székelyvágyási, székelydobói és szentléleki róm. kath., a kcséti reform. és a székelyszentmihályi, csehétfalvi, tordátfalvi, énlakai és firtosmartonosi unit. elemi népiskolákat.

Tiltakozó népgyűlés. A hétfői parlamenti események az egész országban méltán keltettek viszatetszést. A parlament tekintélyének lesüllyesztése ellen országsszerte tiltakozó gyűléseket tartanak, amint-hogy Székelyudvarhely is f. hó 28-ikán ilyen gyűlés. Az erre vonatkozó falragasz így szól:

Polgártársak! A magyar képviselőházban 1910. március 21-én oly események történtek, melyek a művelt magyar nemzet törvényhozó testületének méltóságát mélyen sértik és ezer éves alkotmányunk tisztaságát, a törvényes rendet, az egyéni szabadságokat alapjában megrendítik. Polgártársak! Ez ellen minden igaz magyar embernek pártkülömbőség nélkül egy szívvvel lélekkel tiltakoznia kell! Szükséges, hogy az egészséges magyar közvélemény felemelje a maga szavát az ilyen brutalitások elítélése és a jövőre való megátlása végett. Ezért mi is pártkülömbőség nélkül kérünk benneteket, tiltakozzunk a lefolyt parlamenti botrány ellen! Jöjjetek folyó március hó 28-ikán d. u. 4 órára a Budapest szálló termében tartandó tiltakozó gyűlésre! Székelyudvarhely, 1910. március hó 24-én. *Mikes* János gróf, *Gönczi* Lajos, *Soó* Gáspár, *Koema* Endre, *Szombatfalvy* Lajos, *Nagyolymosi Koncs* Ármán, *Vajda* Ferencz, *Ugron* János, *Ugron* Zoltán, *Báró Sebesy* Sándor, *Sándor* Mózes, *Tompa* Árpád, *Dr. Solymossy* Lajos, *Pálffy* Jenő, *Szakáts* Zoltán.

A római szent korona emlék-felavatás Rómában. Rómából vett értesülés szerint az Országos Katolikus Szövetség (IV. Ferencz-terez 7.) elnöklése által ápril 16-án tartandó magyar szent korona emlék-leleplezési ünnepének részletes programját a rendező bizottságnak a Vatikán és a nagykövetség hozzájárulásával a következőképp állapította meg: ápril 16-án szombaton, a lateráni székesegyházban. Reggel 10 órakor a pápa és a magyar királyi képviselőjének fogadása. Utána szent mise, a székesegyház apsisában, tartja *Zichy* Gyula gróf pécsi püspök. — Felvonulás II. Szilveszter pápa sirjához. Emlékbeszéd II. Szilveszter pápáról, a magyar szent korona adományozójáról, mondja *Széchenyi* Miklós gróf győri püspök. — Emlékbeszéd Asztrik püspökről, mondja *Franciscs* Norbert Szent Benedek-rendi bakonybéli apát. — Az emlék átadása, átadja *Zichy* Gyula gróf pécsi püspök, átveszi *Respichi* bibernok, a lateráni székesegyház archi-presbitere. Az ünnepség után tisztelgés *Széchenyi* gróf vatikáni nagykövetnél, mint Ő Felsége a királyi képviselőjénél a követelési palotában. — Diszgyűlés. Ápril 17-én

vasárnap, a Vatikánban. Reggel 10 órakor szent mise a Szent Péter bazilika szentség kápolnájában, mondja sipeki *Balás* Lajos rosnyói püspök. — Szentbeszéd a pápaságról, mondja *Fischer-Colbric* Ágost dr. kassai püspök. — Tisztelgés X. *Pius* pápánál. — Az üdvözítő beszédet *Széchenyi* Miklós gróf győri püspök, mint a záradéklat vezetője mondja. — A magyar szent korona és a koronázási jelvények hű másolatának átadása a pápának. Miután a rendezőség csak korlátozott számban fogad el jelentkezéseket, ezuttal is kéri az intézményeket és egyeseket, hogy részvételeiket minél előbb jelentsék be az Orsz. Kath. Szövetségnek (Budapest, IV. Ferencz-terez 7.), hol minden az utasításra és ünnepségre vonatkozó felvilágosítást készséggel adnak meg.

Előmunkálati engedély. A kereskedelemügyi miniszter, mint jeleztük, még a múlt év őszén kelt rendeletével *Schwarz* Adolf bányavállalkozó esztergomi lakosnak a m. kir. állanvasutak *Homoród — Köhalm* állomásából kiágazólag *Mirkvásár, Zsombor, Homoródujfalu, Homoródoklánd* és *Homoródkarácsonfalva* községek érintésével *Homoróddalmás község* vezetendő szabványos nyomtávú gőzmozdonyu vasut vonalra az 1908. évi március hó 13-án 10846. sz. a. kelt rendelettel kiadott és hatályában az 1909. évi február hó 14-én 9784. sz. a. kelt rendelettel meghosszabbított előmunkálati engedély érvényt a *Homoróddalmástól folytatólag* *Lövete* és *Szentkeresztbánya* községek irányába az ottani vasművek érintésével *Szentgyházás Oláhfaluiig* tervezendő vasutvonalra is kiterjesztette.

Képviselőjelölés. A t. Ház működését egyesült erővel: alulról és felülről megakasztották s Bécs sietet megragadni az alkalmat, hogy ezuttal immár harmad ízben ex-lexben feloszlassa. A munkapárt természetesen az ország csaknem valamennyi kerületében állít fel jelöltet, s így Udvarhelyvármegye mind az öt választókerületében kap jelöltet. A jelöltek személyében már meg is állapodott a központi választó vezetőség, s e szerint Székelyudvarhely városban: *Ugron* János, udvarhelyi kerületben: *Szakáts* Zoltán, kereszturnban: *Ugron* Zoltán, oklándiban: *Heltai* Ferencz, oláhfalusiban: *Dr. Daniel* Gábor a Munkapárt hivatalos jelöltje. A kerületek eddigi képviselői igen természetesen eddigi programjuk alapján tartják a jelöltséget, azzal kibővíve, hogy a kereszturni kerületben a Jush-párti *Gyarmathy* Dezsőn kívül ifj. *Ugron* Gábor és az udvarhelyi kerületben a Jusht-párti *Kállay* Tamáson kívül *Ugron* Ákos is felléptek Kossuth-párti programmal. — Szóval, a választási mozgalmak az ünnepek után egész erővel megindulnak, s a dologban csak az a kívánatos, hogy az ne sülyedjen a személyeskedés alacsony nivójára.

Vallásos estély. A székelyudvarhelyi unitárius egyházközösség kobil tanácsa április hó 3-án (vasárnap) délután 4 órakor a vármegyeház nagytermében fogja ez évben második estélyét rendezni. Házi asszonyok lesznek: *Szakáts* Károlyné és *Jánosy* Gyuláné. Műsor a következő: 1. A gyülekezet éneke. 2. Szaval: *Ferenczy* Lenke. 3. Felolvas: *Szabó* Dezső áll. főrealiskolai tanár. 4. Énekszólv zene kísérettel, előadja: *Idegyelény* Mariska. 5. Szabadoládat tart: *Pálffy* Jenő szolgabíró. 6. Szaval: *Végh* Jenő VIII. gimn. t. 7. Bezáró beszéd. — Az estélyre külön meghívók nem bocsátattak ki. Belépti díj nincs, hanem a porselyek a közönség szives figyelmébe ajánlatnak. Az érdeklődőket ez uton is tisztellett meghívja az egyházközösség kebl tanácsa.

A Dalegyet hangversenye. A Székely Dalegyet husvét másodnapján tartja meg hangversenyét a Budapest szálló színháztermében. A hangverseny érdekesnek ígérkező programja, melynek rendén a kolozsvári honvédzenekar is közreműködik, bizonyára a közönség széles rétegében érdeklődésre talál, a így lehetővé lesz téve, hogy a Dalegyet, s annak tevékeny karnagya, *Horváth* József nemes buzgólkodása, lelkes fáradozása, tekintettel a nagy kiadásokra, nem is anyagi, de mindenesetre erkölcsi haszonnal fog járni, amennyiben a város társadalma osztálykülömbőség nélkül megjelenik az estélyen, mely táncmulatsággal van egybekötve. Az estély 8 órakor kezdődik. A meghívók szétküldése a legnagyobb körültekintéssel megtörtént, mindazonáltal, ha valaki nem kapott és igényt tart a meghívóra sziveskedjék *Nagy* János elnöknel, vagy *Horváth* József karnagnál bejelenteni. A jegyek előjegyzésénél úgy tetszik, mintha az intelligencia távol akarna maradni. Ezt azonban nem tetteztük fel a minden szép és nemes iránt érdeklődő intelligenciánkról. Jegyek 1-ső, II-od innepen *Benedek* Géza egyleti pénztárnoknál (Kossuth-utca) kaphatók.

A Színügyi bizottság ülése. Az erdélyrezi I-és színkerület központi választmánya a múlt szombaton Marosvásárhelyt *Bernádi* György polgármester elnökle mellett ülést tartott. A bizottság elfogadta Zilah városnak a kerületből való kilépését és egyuttal beosztotta az így nyert két hónapot, melyből Székelyudvarhely két hetet kapott, vagyis az ősi idény ezentul október 1-től november közepéig terjed. Az ülésen a Székelyudvarhelyi választmányt *Gothárd* János és *Simó* Mátyas bizottsági tagok képviselték.

Halálozás. *Biró* András kőműves és ácsmeister életének 73-ik, házasságának 42-ik évében folyó hó 21-ikén elhunyt. Halálát neje *Benedek* Márta, nevelt fia: *Biró* György ref. lelkész és *Biró* F. János ny. adótitst, ugyszintén testvérei gyászolják.

Elszánt utca. Van ennek a városnak egy igen mostoha utcája, az Árpád-utca. Ennek az utcának nem csak a villanylámpáival bánt mostohán a kedves lámpa-kiosztó társaság, amennyiben az egész utcában egy egész éjjel égő lámpát adott, s a régi petroleumlámpák számát is apasztotta annyira, hogy most gyarlóbb a világítás mint volt a holdog petroleum lámpa világítás, — de mostoha gyermeke ez a képviselőtestületnek egyéb tekintetben is. Ugyanis nem hisszük, hogy volna még képviselőtestület, mely arra törekednék, hogy egy utca forgalmát megbénítsa, s egy egész város rész természetem és legrövidebb forgalmi vonalát elzárja. Pedig ez nálunk így van. Az Eötvös-utcai Vargapatak hidról van szó, melyről még tova az őszön konstatálták, hogy az idő vasfoga kikezdte, s nyomban el is zárták a forgalom elől, noha az egész szombatfalvi városrész vasuti forgalmát éppen e hidon bonyolítja le. Vártunk türelmesen, hogy majd csak hamarosan helyrehozzák, ha mindjárt ideiglenesen is, azonban elmúlt az enyhé tél és megjött a száraz tavasz anélkül, hogy építéséhez hozzákezdtek volna. Ez ellen pedigen tiltakozni vagyunk kénytelenek, mert így eljőhet a nyár, sőt el is mulhat s a hid még mindig el lesz zárva a forgalom elől. Kérjük az illetékes hatóságot, hogy itt sürgősen intézkedni sziveskedjék.

Drágább lesz a gyufa. A *Neue Freie Presse* a gyufa-monopóliumról azt jelenti, hogy az osztrák és magyar pénzügyminiszter legutóbbi konferenciáján ez a kérdés megbeszélés tárgya volt. Feltételezhető, hogy a magyar pénzügyminiszter meg akarta ismerni az osztrák kormányok terveit e kérdés tekintetében. A magyar kormányok minden valószínűség szerint az a szándéka, hogy a gyufamonopóliumot bevezesse. A gyufamonopólium ügye azonban a tisztázatlan magyar parlamenti helyzetre való tekintettel még nem aktuális. A gyufamonopólium bevezetése valószínűen a két kormány közötti jegyzékváltás tárgya lesz és ha a magyar kormány kötelezőleg kijelenti azt, hogy a monopóliumot bevezeti, ugy az osztrák parlament elé egy erre vonatkozó törvényjavaslat fog torjesztetni. Ez valószínűen husvét után fog megtörténni.

Uj hivatalos óra beosztás és egyéb intézkedések a bíróságnál. Az igazságügyminiszter most leérkezett rendeletével a királyi törvény-székeknel, járásbíróságoknál és ügyészségeknél folyó évi április hó 1-től kezdődőleg az alábbi szabályokat léptette életbe. A kezelő hivatalokban a hivatalos órák köznapokon 8 órától 3 óráig, vasár és ünnepnapokon pedig 9 órától 12 óráig tartanak; a hivatal főnöke azonban megengedheti, hogy a május 1-től október 31-ig terjedő időszakban a hivatalos órák köznapokon 7 órától 2 óráig tartassanak. Vasárnapon és ünnepnapon a kezelő hivatalokban a kezelő személyzetnek legalább felerésze nem teljesít szolgálatot. A felek részére az iktató hivatalok és a telekkönyvi hivatal köznapokon 9 órától 1 óráig, vasárnap- és ünnepnapokon 9 órától 11 óráig, a jegyzői iroda köznapokon 9 órától 11 óráig áll nyitva. A kezelő hivatalokban és jegyzői irodákban a felek köznapon 9 órától 11 óráig, vasár- és ünnepnapon pedig csak kivételesen a hivatal főnök külön engedélyével nyelhetnek értesítést. Ezekon kívül a miniszteri rendelet egész halmaz új intézkedést, egyszerűsítést foglal magában, melyek közül fontosnak tartjuk felemlíteni, hogy a törvényszéknél tanácsülésein kívül hozott, a telekkönyvi ügyekben hozott, valamint a járásbíró-sági határozatok kiadmányait a bíró és az ügyészségi intézkedések kiadmányait az ügyészség vezetője többé nem írja alá, hanem azokra csupán a kiadmányozó kezelő, telekkönyvi ügyekben pedig a telekkönyvvezető írja rá ezt a záradékot: „A kiadmány hitelű”, s ezt a záradékot saját aláírásával és a hivatal pecsétjével látja el. Az új rendhez ezuttal nincs szavunk, hogy be fog-e válni az a jövő titka, de mindenesetre ahhoz a hivatalos óra tekintetében a többi hivataloknak is alkalmazkodniok kell, hogy az egyöntetűség meglegyen.

x Hírlap nélkül élni nem lehet Intelligens emberre nézve nagy igazság kivált napjainkban, mikor az ország nagy belső válság előtt áll, a választások közepében. S mely lap elgíthetné inkább ki a nagy olvasóközösség igényeit, mint a mely pártpolitikai tendencia nélkül ad számot az eseményekről. Ilyen lap a Pesti Hírlap. Magyarországi legelterjedtebb s legkedveltebb napilapja, mely a magyar lapok közt napról napra legnagyobb terjedelemben, tehát a leggazdagabb tartal-

Jommal jelenik meg. A Pesti Hírlap kiadóhivatala után arról értesülünk, hogy a lap körül eddig csoportosult előrendelő publicisták és tárcsairók száma legújabbán kiváló új erővel gyarapodott. Molnár Ferenc, Heltai Jenő, Abonyi Árpád a belmunkatársak sorába léptek. Mikszáth Kálmán a jubileári író, tárcsákat fog írni a lapban. Porcsolt Kálmán továbbra is vezércikkeket, tárcsákat és Esti leveleket ír, melyek régóta kedvenc olvasmányai a közönségnek. Szomaházi István, Lipcsei Ádám, Csörgő Hugó, Murai Károly, Szász Zoltán, Lux Terka, Szabóné-Nogall Janka, Bokor Malvin, Alba Nevis, Gellért Oszkár, Lampérth Géza, Pásztor József, Diplomatá, stb. stb. kitűnő híró, rég megkedvelt munkatársai a Pesti Hírlapnak, továbbra is munkájuk javát borsztják a lap rendelkezésére. A Pesti Hírlap, bár ugyanazon árárt napról-napra sokkal többet nyújt olvasóinak, mint a többi napilapok, — még rendkívüli kedvezményekben is részesíteti előfizetőit. Ajándékol kapja a Pesti Hírlap nagy képes naptárát és kedvezményes áron rendelheti meg a Divat-Salon című, pompás kiállítás és gyakorlati hasznú divatújságot. A Pesti Hírlap előfizetési ára egy óra 2 kor. 40 fillér, negyedévre 7 korona; a Divat-Salonnal együtt előfizetésre 9 kor. A Pesti Hírlap kiadóhivatalának czíme, hogy az előfizetési pénzeket legbiztosabb postautalványon küldeni: Budapest, V., Váci-körút 78.

x **Hogyan támad a pletyka?** Mondják, hogy egy szép asszony... de a neve, az titok... megízente a... mellékes, hogy kinek... estére legyen ott a... hol? azt el nem áruolom... Meg is jött pontosan... fecsegnéni nem szokásom... de nagy volt az öröm aztán... nem folytatom tovább íme, efféle balladai homályban szeltek, két szárnyra s repül szét a pletyka. Mindenki valami izgatott esetet sejt és kiszinezi a regényes mesét pazar képzeletével. Pedig ha eloszlatjuk a homályt, hát ennyi a való:

— Egy szép asszony megízente Szenkovits János Utóda divatújságlátóinak, hogy estére ott legyen az új kalap, várni fogja. Meg is jött pontosan és volt nagy öröm, mert a kalap remek!

x **Vetőmag beszerzése.** Mint értesülünk, új termésű lészernából az idén közel sincs annyi, a mennyi szükséges. Sok felől fognak azért olyat ajánlani, mely régi maggal és értéktelen Turkesztánival lesz keverve. Répamagból a szükségletnek alig termelt $\frac{1}{3}$ -ad része. Hogy mi mindent fognak megpróbálni csiraképes, fajazonos répamag alatt eladui a gazdákknak, arról sokat lehetne írni. Ily körülmények között óriási fontossága van a védekezésnek, mely első sorban abból áll, hogy ne induljanak a látszólagos alacsony árak után, hanem ügyeljünk az áru minőségére. Ugyanis a magas árak minden esetre arra késztetnek egyes magelárusítókat, hogy régi, csiraképtelen mag hozzákeverésével alacsonyabbra szállítsák le az árt s így természetesen az értéket is, miáltal olcsóbb árakat szabhatnak. Ezért ajánljuk, hogy gazdáink az idén a legmesszebbmenő garanciát kössék ki ugy gazdasági, mint kerti magvak bevásárlásánál s különösen a külföldi cégektől követeljék, hogy szavatoljanak a magyar mezőrendőrségi törvények szerint, különben nem lehet tőlük kártérítést kapni. Hogy azonban eleje vétessék a sok kellemetlenségnek és súlyos károknak, legajánlatosabb hazai czéget igénybe venni mint p. o. a közkezdelt Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedését Budapesten, mely czég brcsületben áll fenn már 36 éve és különben is be van igazolva, hogy Mauthnerféle magvak a legjobbak és azokban még soha senki sem csatlakozott.

x **Új Idők.** A magyar családoknak van egy hü barátja, amely mindenhová elkerül és emellett hogy elszórakoztatja, beszámol minden jelentősebb eseményeiről is, mely akár nálunk, akár máshol történik. Ez a barátja az Új Idők, amely hétről hétre a magyar irodalom java termését adja olvasóinak. Herczeg Ferenc a szerkesztő mellett az új írók egész gárdája ide írja a legszebb novelláit és cikkeit és az Új Idők a külföldi irodalom értékesebb műveiről is beszámol azon frissben. Képei felüllelik a hét legfontosabb eseményeit és a lap minden oldalát elevenesség és izlés jellemzi. Előfizetési ára negyedévre 4 korona. Kiadóhivatal Budapest, VI. Andrassy ut 10. szám.

Kereskedők, hivatalnokok, munkások és mindazoknak, kik napestig zárt helyiségben foglalatalkodnak, nem kell okvetlen vérkeringési zavarokan szenvedniök, mert ez könnyen elkerülhetik a természetes **Ferencz József**-keserűviz czélszerű használata által. A kura nagyon olcsó és egyszerű, kétszer az évben (akármely évszakban) három héten keresztül reggelizés előtt $\frac{1}{2}$ pohár valódi „Ferencz József“-keserűvizet iszunk a nélkül, hogy rendes életmódunkon bármit is kellene változtatnunk. E megbízható gyógyviznek egy háznál sem szabad hiányoznia.

A közeledő üstökös.

Óróról órára, percről-perczer közelebb érkezik az ég mélységeiből földünkhez a Halley-féle üstökös. Figyelik a világ összes csillagdáiban és bár ma még rengeteg távolság választja el tőlünk, Parkhurst spektrumi segítségével annyi már körülbelül eldöntöttnek látszik, hogy szinképeben a cziánhidrogénnek megfelelő vonalak jelen vannak. Az égi vándor tehát nem lesz egészen veszélytelen vendége naprendszerünknek — ha ugyan valóban oly közel kerül hozzánk, mint ahogy a tudósok kiszámították.

Rendkívüli érdekessége éppen abban a nagy közelségben van, melybe a Vénushoz, majd a Földhöz kerül. Május eleje táján például alig 15 millió kilométernyire lesz a Vénustól, ami harmadrésze a Merkúr legkisebb távolságának a Naptól. Valószínűnek látszik, hogy e nagy közelség következtében a Vénus, melynek tömege valamivel kisebb a Föld tömegénél, a közeledő égi vándor pályájára oly mérvű zavaró hatást fog gyakorolni, melynek esélyei ma még kiszámíthatatlanok. Ez a körülmény az főleg, mely a találkozást az égi mechanika szempontjából

előrendű csillagászati érdekességévé teszi, mert a keletkező perturbációkból az üstökös tömegét is ki lehet majd számítani. Május 19-ikén reggel fél 3 kor a Halley-üstökös keresztül fog haladni az ekliptikán. Ugyanakkor ér oda a Föld is. Más szóval: az üstökös a Föld és a Nap között úgy fog átvonulni, mint teljes napfogyatkozás alkalmával a Hold. Ez az átvonulás, az eddigi számítások szerint, majdnem egy óra hosszáig fog tartani. Az üstökös ekkor 28 millió kilométernyire lesz tőlünk. Ha tehát csodája a távolságnál hosszabb lenne és a Föld pontosan érkeznék meg a találkozára, előállhatna az az eset, hogy az üstökös csodája surolná a Földet. Mindez azonban ma még fölöttébb bizonytalan. A Vénus háborgatásai módosíthatják az üstökös pályáját, sőt egészen el is téríthetik. Ami pedig a csodát illeti, az is csak hipotézis. A csillagászok igen tekintélyes része tisztán optikai jelenségnek tartja. Akik léteznek fogadják el, azok sem kereknek benne valamely veszélyt a Földre, még akkor sem, ha anyaga csakugyan mérges gázt tartalmaz, mint ahogy Frost és Parkhurst szinképelemzése a közeledő üstökösre nézve nemrégiben megállapították. A csodva — amennyiben csakugyan létezik — oly végtelenül finom osztódásban tartalmazza a hidrogén, etilén, nitrogén, nátrium, vas, réz, ezüst és arany gázokat és ezek vegyületeit (a Halley-üstökösben a cziánhidrogént), hogy veszélyessé az emberi és állati szervezetre egyáltalában nem válhatik.

Ami a most még csak halvány ködgolyó formájában közeledő Halley-üstökös, mint égi látványosságot illeti — az nem lesz éppen valami rendkívüli. Csodája, amennyiben kifejődik, a napközben is rövid és tömört lesz, csöppet sem „mutató”, sem ijesztő, mint egy-egy nátriumgázt tartalmazó üstökös csodája szokott lenni (ezek a legfényesebbek.) Nem lesz a közép-kor félelmes „harcos üstökös”, sem fénye, sem nagysága okán, hanem inkább halovány, világos opálszínű, mint a nemrégiben mutatkozó „1910A” jelzésű üstökös volt. Azok tehát, kik a gyorsan közeledő híreves vendéget mint valamely előrendű égi „attrakció” kívánják megfigyelni, ebbeli várakozásukban némileg csalódnai fognak. (P.)

KÖZGAZDASÁG.

Heti tudósítás.

(Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedésétől, Budapest.) A meleg tavaszi időjárás következtében a vételkedv az összes magnevekben óriási volt. A rendelkezések oly nagy számban történtek, hogy jól lehet a nagy munka elvégzésére az éjjel is segítségül vétetett, nem lehetett minden kiváságnak eleget tenni, de jelenleg már megszűntek mindama akadályok, melyek az azonnali elszállítást megátolnák. Vöröshermag erősen fogyott és a nagy érdeklődés folytán a legelsőrendű, nagyaránkától mentes minőségek ára lényegesen megszilárdult. Középmínőségek lesznek főleg ajánlva, mindazonáltal szép minőségű áru is kapható Oroszországból, de meglehetősen magas áron. Luczernamag. Ezen cikkben az egész idény folyama alatt meglehetősen lanyhaság mutatkozott, minélfogva nagy árhanatlás állott be. Változatlan élénk maradt az érdeklődés a takarmány répamagvak valamennyi fajai iránt és előreláthatólag hamarosan kifognak a főfajok. Fümagvak iránt az összes fajokban az idényben oly meglepően erős kereslet mutatkozott, hogy egyes fajokból háromszor, sőt négyszer is kellett már a készletek kiegészítése céljából újabb behozatalokról gondoskodni és a jelenlegi raktárkészletek is fogytá hoz közelednek.

Jegyzékek nyersáruért 100 kilónként Budapesten: Idei vöröshermag arankamentesítésre alk K 130—140
 „ nagyaránkás vöröshermag „ 100—110
 „ természetű arankament. vöröshermag „ 145—150
 „ luczernamag „ 140—150
 „ természetű arankament. luczernam. „ 155—160
 muharmag „ 15—16
 búkköny „ 17—18

Udvarhelyvármegye erdői.

Udvarhelyvármegye területén fekvő erdők mult évi állapotáról az erdőfelügyelőség most számol be. Az érdekes adatokat a következőkben ismertetjük.

1. Az erdők területi állománya az elrendelt helyesbítések folytán 686.34 kat. holddal apadt. Ennek számbavételével, a mult év végén volt a) Talajminőség tekintetében: Véderdők 23663.79 hold. Fütómokok álló erdő — hold. Feltétlen erdőtalajon álló erdő 172570.28 hold. Nem feltétlen erdőtalajon álló erdő 61.41 hold. b) Fajnevek nézve: Tölgy erdő 25514.85 hold. Búkk és más lombdők 134255.44 hold. Fenyő erdő 36525.19 hold. c) A tulajdonos jogi minősége szerint: állami erdő 332.09 hold, községi 15037.26 hold, egyházi erdő 6073.17 hold, közalapítványi erdő — hold, közbirtokossági 114239.52 hold, részvénytársulati 4.10 hold, magán erdő 60600.34 hold.

2. A véderdők területi állománya 154.40 hold apadás számbavételével 23663.79 hold kiterjedésű volt.

3. Az erdők fentartása, nevezetesen pedig a kihasznált erdők felújítása tekintetében a mult évi

eredmények tekintetben javulást mutat. Az év folyamán, a hátrálékokkal együtt, erdőbirtok volt 1129.55 hold, beerdősített 1168.59 hold, hátrálékban maradt 214.46 hold, előírásan kivüj erdőbirtok — hold. A hátrálékok pótlása illetőleg a szándékos mulasztások törvényszerű megtorlása iránti intézkedések idejében megtétettek. Az előbb kimutatott hátrálék egyéb iránt, illető erdőbirtokok hanyagságán kivül, másrészt onnan is származott, hogy az esedékes vágás területek egyrésze nem használtatott ki, illetőleg a felújításra kellő időben nem volt elkészíthető. Törvényellenes írtás a mult évben nem lett bejelentve.

4. A kopár területek befásítására összesen 793760 drb. ingyen csemete adományoztatott a melylyel befásított mintegy 126,75 h. terület. A fogamzasi siker 55%. Ingyen csemetekben 58 és 3803 korona áll pénzeséglyben 19 birtokos részésült.

5. Erdő és 20 eset fordult elő, ezek közül 19 esetben futó és alomtűz, 1 esetben korona tűz 202.25 holdra terjed ki. Az okozott károk értékét az illető erdőbirtokok 278670 koronára becsülték. A tettesek nem voltak kipuhathatók s az 1892. évi 25261—14 számú földmívelésügyi miniszteri körrendelet értelmében való hatóságú intézkedések idejében megtétettek.

6. Rovarkár. Még az 1908. év folyamán a vargyasi m. kir. járási erdőgondnokság kerületében fellépett Pieris Crataegi, Tortiz Viridiana, Hibernia Defoliaria és Porthesia Chrysohaea hernyófajok az elrendelt óvó és irtó intézkedések helyes alkalmazása és foganatosítása folytán az 1909. év folyamán alig számbavehető károkat okoztak.

7. Széltörés nem fordult elő. 8. Az üzemrendezési munkálatok terén elért eredmény a következő volt: a) ideiglenes gazdasági terv beterjesztett 5 birtokról, 2161.53 holdról felülvizsgálatott 2 birtokról 2131.27 holdról, megállapítottat 0 birtokról, — holdról. b) Rendszeres gazdasági terv beterjesztett 9 birtokról, 2534.50 holdról, felülvizsgálatott 23 birtokról 5150.78 holdról, jóváhagyatott 14 birtokról, 686.96 holdról. c) Üzemátvizsgálási munkálat beterjesztett 3 birtokról, 1544.53 holdról, felülvizsgálatott 11 birtokról, 2881.62 holdról, jóváhagyatott 14 birtokról, 6464.18 holdról.

6. Rendkívüli fahasználat 22 esetben, 271.40 holdra és 2346 drb szálfára terjedőleg engedélyeztetett. A magas engedélyekhez kötött feltételek megtartásának ellenőrzése iránt megfelelő hatóságú intézkedések tetettek.

10. Egyéb rendk. edőhasználatok engedélyeztetettek: 8 esetben előhasználat 386.71 h. és 82 szálfá, 119 esetben fúhasználat 6354.04 holdop, 57 esetben legeltetés 6145.36 holdon, 2 esetben kőbánya nyitás 3.05 holdon.

11. Erdei fatermékek vizen való szállítására az elmúlt évben 1 engedély kéretett és adatot ki.

12 Erdőrendészeti áthágás miatt a büntető eljárás foganatosítása végett 11 esetben tetétt indítvány. Nagy nehézséget képez azon körülmény, hogy a járási főszolgabírák az erdőrendészeti áthágásokról nyilvántartást nem vezetnek, a jogerős ítéletek végrehajtását és elszámolását csak számos sürgetés után és akkor is hanyagul és rendetlenül teljesítik, s azért fellebbezést kivanatos, hogy a m. kir. földmívelésügyi miniszter részéről az 1908. évi 97593—1. A-1. számú ügyirat szerint tervezett nyilvántartás vezetésére a főszolgabírák mielőbb köteleztessenek.

13. Az erdőszeti személyzet állománya a következő volt: Okleveles erdőbirtok 6 egyén. Szakvizsgázott erdőőr 16 egyén. Erdőszolga 171 egyén. Nagy nehézséget képez az erdei kihágásoknál, hogy a m. kir. földmívelésügyi miniszter 1899. évi 58398. számú, az erdőőrök és erdőszolgák tanuzási díjainak a vármegyei háztartási alapból való előlegezése ügyében kiadott körrendeletnek — a háztartási alapok pénzének elégtelensége és ebből folyólag a vármegyének ellenőrzése miatt — érvényt szerezni nem lehet. Ezen körülmény az erdei kihágásokat feljelentő és a kihágások tárgyalásánál jelen lenni köteles erdővédszemélyzetet teljesen elkedvetleníti, és a feljelentésektől való tartózkodásra ösztönzi, mert tanuzási díjakat egyáltalában megkapni nem tudják s így a tárgyalásokra saját költségükön utazni kénytelenek.

A kihágások szaporodására vezet továbbá azon körülmény, hogy a közegei előjárások a szegénységi bizonyítványok kiállításánál daczára a fennálló 65402 — 1899. B. M. számú körrendeletnek, könnyelműen és részrehajlóan járnak el.

Báthory-u. 8. számú ház szép nagy lakás, külön udvar és kerttel, április hó 24-től; Batthyány-téren 1 emeleti elegáns lakás azonnal bérbevehető.
Gyertyánffy Gábor.

Helmreich Lipót
súly és mérlegjavító
Erzsébetváros (Erdély)
Elvállal súly és mérlegjavítást pontosan.

Gazdák! *Motorok! Gőzgépek!*

Ha elsőrendű gépet akarnak venni, kérik árjegyzéket az Európaszerte hírneves magánjáró és vontatható benzinlokomobilok, magánjáró és vontatható gőzlokomobilokról. Teljes cséplőkészletek.

Benzinmotoros kötőró, faaprító gépek vontatásra és magánjáró szerkezettel.
Stabil benzinmotorok. Szivógáztelepek.
Kellner és Schanzer
Budapest, V., Aulich-utca 2. sz.
Sürgőnycim: „Világosság” Budapest.

Aliszétküldés!

Pontosan az ábráknak megfelelően, a rendelő mértéke szerint készült, pompás szabásu aljakat ajánlunk
5, 8, és 12 kor.-ért.
Kérjen szövetmintákat és mértékveteli utas.
Barmely divatlapból kivágott és nekünk beküldött ábra alapján küldünk szövetminták kopcsán árajánlatot
Löwy Ernő és Társa
nőiruhavállalata PÉCSETT.
a Dunántul legnagyobb nőiruhakészítő üzeme

A készlet gyorsabb eladhatása miatt
Gaspari Frigyes és Társai
MEDGYES, Nagyküküllőm.
Faiskolái
leszállított áron ajánlják összes faiskolai cikkeiket, u.m.: Magonc, kómagu és csontárgyümölcsfákat, pőszméte és ribiszke caerjéket, málnákat, földiepret, díszcsorjéket, gyümölcsfa vadonczokat, sövénynek való, tülevelű fákat, rózsákat stb. Árangedmény 10%, törpe gyümölcsfáknál 30%, tülevelű (enyő) fáknál 50%.
Árjegyzék kívánatra ingyen.

T. cz. Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására adni, miszerint márczius hó elsejével

férfi szabó-üzletemet

Kossuth-utca 9. szám alá Tamás Balázs műszerkeresek mellé helyezem át.
Hogy a t. közönség igényeinek megfelelhessenek, állandó nagy raktárt tartok hazai és külföldi szövetekben, tavaszi és nyári mintákat dua választékban. Elvállalok minden szakmába vágó munkát, u.m.: Férfi és gyermekruhák készítését a legzesebb kivitelben a legelőcsőbb árak mellett. Kérem a helybeli és vidéki közönség becses pártfogását — tisztelettel
MARKÓ ISTVÁN
..... uri szabó.....
Kossuth-u. 9. szám.

A legtartal masabb
legelőkelőbb ♦♦♦♦
legjobb ♦♦♦♦♦

napilap

„AZ UJSÁG”
Budapesten.

Egy évre . . . 28 — K.
Fél évre . . . 14 — „
Negyedévre . . 7 — „
Egy hónapra . . 2-40 „

Egyes szám ára 10 f.
Vasárnap i szám 20 f.

CZELL FRIGYES és TÁRSAI
bortermelők és bornagykereskedők
Medgyes.
Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban.
— Hordókban és palaezkekban. —
Kitünő saját termésű vörös borok.

NAGYENYED = re forduljon minden érdeklődő, ki súlyt fektet I-rendű fajtisza anyagra
Alsófehér m.

Gyümölcsfacsemeték
Sétányfák, Díszcsorjék, Tülevelűek, Kerítésnövények
Szőlőoltványok.
(I.sima áru) európai és amerikai sima és gyökeres vesszők. Oktató díszárjegyzék ingyen

FISCHER és Társai.
faiskolák és szőlőoltványtelepek.

Az összes írógépek előnyeit összpontosítva találjuk a

VIKTOR ÍRÓGÉPEN

LEGERŐSEBB ATÜTES
SOPRÁNYOLG
KÜLÖNBÖZŐ LATHATÓ IRÁS
TÖKELETES PAPIRVEZETÉS
KÉTSZÍNŰ SZALAG
KÉTFOLDALU KOCSIKIVÁLTÓ
TIZEDES TABULÁTOR
PONTOS SORZÁR
GYORS KIVÁLTÁS
PONTOS VÁLTOZÁR
KÉNYELMES MARGÓBEÁLLÍTÓK
UNIVERSÁLIS KLAVIATŰRA
2 1/2 cm. széles csapágygyal
Sárgyaluku betűár
ADJUSTALHATÓ BETŰKAR-RUDAK

VIKTOR írógéptársaság
magyarországi vezérképiselete
Budapest, V., Báthory-utca 1. sz.

Kitünő minőségű és legmagasabb szllárdságu PORTLANDCEMENTET ajánl oleső áron a

PORTLAND CEMENTGYÁR BRASSÓ
Itt helyben kapható RÖSLER és GÁBOR cégneél